

Euskal Herria ezagutuz

HONDARRIBIA (GIPUZKOA)

Historiarekin ezkutaketan

Ezkontiderik bako ezkontzak, Rubensen tapizak, lurretik hamar zentimetro eskasera dauden kapitlak, horman tatuaturiko planoak... Ez dira gutxi hizki larriz jasotako historiaren zirrikituetan kiribiltzen diren ezkutuko pasadizoak. Hondarribiko alde zaharretik atera gabe, historia liburuetan hizki larriz eta ttipiz idatzitako istorio franko dago xokorik xoko, nork deskubrituko zain. Ez zara iraganak ustekabeen harrapatuko duen lehena, eta ez zara azkena izango.

Testua eta argazkiak:

| AITOR KALTZAKORTA |

BIDASOA IBALIAK kizkurtzen duen Txingudiko badiaren edertasuna, Jaizkibelen magaletako baso eta labar sakonak, Portuko ostatuen sukaldaritza “tradizional eta post-modernoa”... Erreklamo ugari ditu Hondarribiak.

Lerrootan, alabaina, ohiko ihesaldiak saihestu eta hiribildua izan zenaren harresien barnean gotortuko gara Koldo Ortega historialariarekin batera. Egun buru-belarri ari da Jasokunde eta Sagarrondoko Ama Birjinaren Elizako dorrearen, kanpaien eta ordularien berreskurapen lanetan, baina tarte bat atera du bistara egon arren hain agerikoak ez diren Hondarribiaren sekretuez gurekin jarduteko.

Harrizko testigantza

Zumarditik hasiko dugu alde zaharren abordatzea. Galtzada-harrizko zolak erromanikotik gotikora eta barrokotik berpizkundera eramango gaitu, Kale Nagusian gora. Lehen geldialdia Santa Maria atean egitea dagokigu. Hiribilduak zituen bi sarre-
ra nagusietako bat da. Garai batean zubi altxagarria izan zuen arren, egun arkua baino ez da geratzen. Gai-
nean 1694ko hiriko armarrria du.

Berau pasatuta ezkerrean utziko dugu “Margolarien txokoa”. Eraikin

historikoz inguratuta egonda ere mende erdira justu-justu iristen den kale kantoiak bisitarien flash ugari bereganatzen ditu. Handik gora goazela ezkerraldean geratuko zaizkigu Udaletxea eta Zuloaga etxea. “XVIII. mendeko arkitektura zibil barrokoaren adierazle”, diosku Ortegak. Bien artean dago, hamargarren zenbakian, Fernando Artola *Bordari* olerkari eta idazlea sortzen ikusi zuen etxea”.

Parean, Pampinot Hotela edo Casadevantearren XVII. mendeko jauregi itxurosoa. Diotenez, bertan negoziatu zuten 1638ko setioko suetena. Eliza pasatuta iritsiko gara alde zaharreko muinoan den Arma Plazara.

Eguzki Erregea Hondarribian

Francisco de Iberok diseinatutako tenplua gotiko estilokoa da eta harresiaren arrastoen gainean eraikitako dago. Kanpandorre atzeko hor-

man elizaren planoaren aztarnak daude, Iberok berak harrian zizelkatu zituenak. Langileek beti begien aurrean izan zezaten jarri zuen bertan eta gaurdaino iraun du erdiezkutuan bezain “erdi-agerian”. Hortxe, dorrearekin izkina egiten eta lurretik zentimetro gutxira, zutabe baten buruan beharko lukeen kapitela bat dago, horman integratuta. Ez da elizaren bueltan den kondaira bakarra. Beste baterako utziko dugu, eraikinaren oinarrian diamantedun eraztun bat dagoela esaten duena.

Kontrako horman, aldiz, eliza Karlos V.aren gazteluarekin lotzen duen ataria dago. Bertan hormatuta, Eguzki Erregea handik pasatzeko eraiki zen atea. Frantziako eta Espainiako monarkien ordezkariak Pirinioetako Hitzarmena (Pirinioetako Bakea) sinatu zuten 1659an, Ortegak azaldu digunez. “Hitzarmen horrek Luis XIV.aren eta Filipe IV.aren alaba Maria Teresaren arteko ezkontza ere aurreikusten zuen. 1660an ezkondu ei ziren Hondarribian, baina jakin badakigu Eguzki Erregeak ez zuela zapaldu” haitz gibeletako hiria.

Rubensen tapizak

Barrokoko margolari entzutetsuen artean dagoen Peter Paul

**Arma Plazako Turismo
Paradorea Nafarroako
errege Antso Abarkak X.
mende bukaeran eginarazi
zuen gazteluaren gainean
eraikita dago**

Lerro hauen gainean, Pampinot hotela. Bertan negoziatu ei zuten 1638ko setioko suetena. Eskuinean, goian: Arma Plazako Turismo Paradorea. Haren barruan daude Peter Paul Rubens margolari entzutetsuak egindako sei tapiz (beheko argazkian).

Rubens Hondarribian dago egun. Ez bera, noski, bere obra baizik. “Lau tapiz bilduma egin zituen Rubensek bere bizitza osoan zehar eta horietatik bat” Arma Plazako paradorean –Karlos V.aren gazteluan– dago ikusgai, baina ez guztiz osorik. Bilduma osatzen duten zortzi piezetatik bi galduta omen daude.

Egungo eraikina Nafarroako Errege Antso Abarkak X. mende bukaera aldera eginarazi zuen gaz-

teluaren gainean eraikita dago. “Kafetegian ikusten diren horma zaharrak dira aurrekoaren aztarnak”, Ortegaren hitzetan. 1968tik, “eskuz esku ibili ostean”, Turismo Paradoarea da.

Oraindik deskubritzeke

Alde zaharretik ateratzeko, Kale Nagusitik San Nikolas kalea hartuta iritsiko gara San Nikolas atera, eta Leiba Jeneralaren eta Etxenagusia Margolariaren kaleak zeharkatu-

ta helduko gara berriro abiapuntura. Halarik ere, bidean topatu dugun sekretu andana –zinez andana– utzi dugu zuen begietara agertzeke, gure lekukoa nork hartuko eta istorio hauen lekuko nor bilakatu- tuko esperoan. ■

Bisitatu Ihesi.com, aisialdirako webgune parte-hartzailea.

